

Språksociologi – En undersökning

Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande - Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 7-9

Syfte

Upplägget består av en undersökning där eleverna analyserar sitt eget språk, en vuxen i sin närhet, samt gärna ytterligare en person utifrån samma aspekter. Det resultat som eleverna får fram analyseras sedan i syfte att hitta likheter och skillnader i språkbruket.

Läraren reflekterar

Genom denna uppgift fick eleverna möjlighet att utgå från sig själva och sitt eget språk och sedan träna sig i att på ett enkelt sätt analysera och dra slutsatser.

Metod – så här gjorde vi

Mina elever fick göra en miniundersökning efter de olika -lekter som vi gått igenom (sociolekt, idiolekt, dialekt, kronolekt). De gjorde uppgiften individuellt och de fick göra den hemma. Till sin hjälp och som stöd använde eleverna en enkel tabell där anteckningar kunde noteras. När eleverna genomfört sina intervjuer fick de presentera sin undersökning muntligt för övriga i klassen (vem de intervjuat, ålder och kön på den de intervjuat samt vilka likheter och skillnader de kunnat se).

Uppgiften

I miniundersökningen ska du fokusera på tre aspekter av språket, nämligen:

- slanguttryck
- svordomar
- förkortningar (framförallt i sms-språket)

Du ska:

- analysera ditt eget språkbruk
- intervjua någon vuxen i din närhet
- eventuellt intervjua ytterligare en valfri person

Använd protokollet som stöd. Anteckna alla slangord, svordomar och förkortningar du själv vet att du använder frekvent och de ord som dina intervjupersoner säger sig använda. När du genomfört intervjuerna ska du jämföra resultaten. Skiljer sig de olika personernas språk åt på något sätt? Vad kan det bero på? Eller, använder de exakt samma slang, svordomar och förkortningar? Varför gör de det, tror du? Dina resultat och tankar ska du kunna presentera muntligt.

	Jag	Vuxen i min närhet	Annan person
Slanguttryck			
Svordomar			
Förkortningar i sms-språk			

Exempel som framkom i undersökningarna

Det blev tydligt för oss alla att svordomarna mer eller mindre var de samma oavsett vem de intervjuat, men att slanguttryck skilde sig åt utifrån framför allt ålder. De största skillnaderna fanns när eleverna jämförde hur olika personer använde förkortningar. Vuxna använde färre förkortningar och rätt "traditionella" sådana såsom mvh medan unga använde klart fler förkortningar och många som kom från engelskan såsom brb.

Förslag på fortsättning

Vi har också under detta arbetsområde arbetat med en skönlitterär text, nämligen novellen Elixir av Alejandro Leiva Wenger. Novellen finns att läsa i *Till vår ära*. Har du ännu inte läst novellen tycker jag att du ska göra det. Den bryter mot många av de regler som finns i vårt skriftspråk, samtidigt som den innehåller slang och uttryck som tillhör ungdomsspråk och gruppspråk. Titta här:

idag vi lovade vi ska sluta dricka skiten och sluta jaga katter. fetarslet Marco svärde på hans morsas grav han ska brenna reseptet men jag tycker ändå synd om hans tjej för det var hans fel att hon kanske kommer dö kanske. igenkligen borde han få spö. man borde ge han fet stryk men Flaco och Jose vågar inte för dom är maricones innerst inne och har fet respekt för flÄskhögen. det var hans fel från burjan. För han kom till skoLan och vi märkte det var nån ting kONstig med hans feja. jose sa vafan har du jort dina ögon är ju helt blåa tjockis. har du köpt linser. men marco sa nej och efter skolan vi gick hem till han för han skulle visa oss. vi gick in i hans rum och stängde

Givetvis är det det som gör att den är så bra att använda när man arbetar med språksociologi. Jag valde att läsa novellen högt för mina elever och de fick sedan enligt EPA (enskilt, par, alla) diskutera novellen utifrån ett givet antal frågor. Då jag tycker novellen är mycket intressant att samtala om utifrån ett språkligt perspektiv var det givetvis här fokus låg. Eleverna fick bli fundera över:

- hur denna novell språkligt skilde sig från andra noveller som vi tidigare läst
- hur språket påverkade elevernas läsning av texten
- vad författaren kan ha haft för tanke med att skriva sin novell på detta sätt
- om novellen skulle kunna kopplas samman med några av de olika -lekter som vi gått igenom (sociolekt, idiolekt, dialekt, kronolekt) och vad i texten som kunde exemplifiera dessa -lekter

Sedan diskuterade vi som vanligt novellens handling, struktur, miljö och de olika karaktärer som återfinns i den. Riktigt bra diskussioner fick vi till.

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.

Förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

Centralt innehåll

Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande.

Betygskriterier

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som utvecklar samtalen och diskussionerna **väl**.

Eleven framför åsikter med **väl** underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **väl fungerande** struktur och innehåll och **god** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.

Eleven för utifrån givna exempel **välutvecklade** resonemang om några aspekter av språk och språkbruk i Sverige och Norden.